

แนวปฏิบัติที่ดีของโครงการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษาไทย

Good Practices of Teacher Preparation Project of Higher Education Institute in Thailand

- ◆ ศักดิ์ชาย เพชรช่วย
นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Sakchai Phethchuai
Student of Ph.D., Program in Higher Education, Faculty of Education,
Chulalongkorn University, E-mail: chai1168@hotmail.com
- ◆ พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Pansak Polsaram
Assistant Professor Ph.D., Division of Higher Education, Faculty of Education,
Chulalongkorn University, E-mail: pansakp@gmail.com
- ◆ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ประธานกรรมการบริหารสถาบันทดสอบการศึกษาระดับชาติ
Somwung Pitayanuwat
Professor Emeritus Ph.D., The Royal Institute, E-mail: somwung.P@chula.ac.th

Abstract

This research project aims to study for Good Practices of Teacher Preparation Project of Higher Education Institute in Thailand which had collected data from the document of teacher preparation project in Thailand such as journal, research, and thesis that involve with teacher preparation in Thailand ; research instrument and tool for data collection was document analysis forms.

The result was core of the good practice of the teacher preparation project of Higher Education Institute in Thailand as follows; input factors are selecting as a good one that have good profile, believe in teaching profession, good characteristic, get scholarship during study, and has career certification in native local; process factors are specification selecting which choose from seldomly major qualification overcountry, properly curriculum for each major, intensively teaching profession experience that have expert to following, extracurriculum activities in summer; output factors are an effective teacher obtaining that to be a great teacher in native local, tracking progress of teaching profession after graduated from universities.

Keywords: Good practice, Teacher preparation

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษาไทย เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารโครงการผลิตครูของประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน บทความ วารสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการผลิตครูของประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกเอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า แนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตครูจากโครงการผลิตครูในประเทศไทย ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การคัดเลือกคนเก่งที่มีผลการเรียนดี มีความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความประพฤติดี มีทุนการศึกษา ระหว่างเรียน มีการรับรองการบรรจุเข้าทำงานตามภูมิลำเนา ด้านกระบวนการ ได้แก่ การคัดเลือกสาขาวิชาที่ขาดแคลนตามความต้องการใช้ครูของหน่วยงานในประเทศไทย การจัดหลักสูตรที่เหมาะสมในแต่ละสาขาวิชา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เข้มข้น มีอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มาดูแลใกล้ชิด การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรระหว่างเรียนภาคฤดูร้อนตลอดหลักสูตร ด้านผลผลิต ได้แก่ บรรลุครูดี ครูเก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพครู ทำงานเป็นครูในพื้นที่ภูมิลำเนา มีการติดตามความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพครูหลังสำเร็จการศึกษา

คำสำคัญ : แนวปฏิบัติที่ดี การผลิตครู

บทนำ

ในอดีตครูคือ บุคคลสำคัญที่สังคมให้การยอมรับ คนที่เก่งมีความรู้ดีจะถูกคัดเลือกเข้ามาเป็นครู ปัจจุบันวิชาชีพครูไม่สามารถดึงดูดคนรุ่นใหม่ที่เก่งและดี มาเรียนครู หลักสูตรและกระบวนการผลิตครูขาดความลุ่มลึกของศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู ขาดการปลูกฝังอย่างต่อเนื่องและจริงจังทางด้านคุณค่า คุณธรรมและจิตวิญญาณของความเป็นครู รวมถึงการขาดแคลนครูอาจารย์ที่มีคุณวุฒิและประสบการณ์สูง และสถาบันผลิตครูขาดความเป็นองค์รวมในการจัดการเรียนรู้ในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่จะผลิตครูให้ได้ตามคุณภาพและมาตรฐานที่พึงประสงค์ จึงทำให้ครูไม่สามารถเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) เมื่อพิจารณาประเด็นของการผลิตครูของไทยที่ผ่านมาพบว่า มีโครงการผลิตครูหลายโครงการที่สร้างครูที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของยุคสมัย ได้แก่ 1) โครงการฝึกหัดครูชนบท โดยความร่วมมือขององค์การยูเนสโก (พ.ศ. 2498-2505) จัดขึ้นที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานีเป็นครั้งแรก ได้สร้างครูที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้นำท้องถิ่น 2) โครงการเพชรในตม (พ.ศ. 2529-ปัจจุบัน) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และกระทรวงศึกษาธิการจนถึงปัจจุบันนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างครูผู้นำท้องถิ่น 3) โครงการครูทายาทระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา (พ.ศ. 2530-2538) เน้นกระบวนการผลิตครูที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจังและใกล้ชิด พร้อมทั้งมุ่งเน้นคัดเลือกคนดี ที่มีความรู้ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเข้ามาเป็นข้าราชการครู 4) โครงการครูทายาทชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2537-2539) เป็นโครงการผลิตครูเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ โดยคัดเลือกนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูลและสงขลา เข้ามาเรียนในสถาบันราชภัฏ ให้ทุนการศึกษาและกลับไปบรรจุเป็น

ข้าราชการครูตามภูมิลำเนาของตนเอง 5) โครงการคุรุทายาทระดับอุดมศึกษาสำหรับสอนในสถาบันราชภัฏ (พ.ศ. 2537-2546) เป็นโครงการที่ผลิตครูในสาขาที่ขาดแคลนเพื่อบรรจุเป็นครูผู้สอนในระดับอุดมศึกษาของสถาบันราชภัฏ 6) โครงการเร่งรัดพัฒนาครูคณิตศาสตร์ (รพค.) (พ.ศ. 2538-2541) เป็นการผลิตครูเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา 7) โครงการส่งเสริมการผลิตครูผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) (พ.ศ. 2539-2553) เป็นการรวมโครงการเร่งรัดพัฒนาครูคณิตศาสตร์เข้าไปด้วย เพื่อพัฒนาทั้งครูวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ 8) โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตร 5 ปี (ครูพันธุ์ใหม่) โดยนำร่องในปี 2547 เพียงปีเดียวที่ให้ทุน การศึกษา เป็น การผลิตครูหลักสูตร 5 ปีเป็นครั้งแรก และมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเต็มรูป 1 ปีเต็ม 9) โครงการครูมืออาชีพ (พ.ศ. 2554-2556) เป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการครูพันธุ์ใหม่ คัดเลือกจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ไม่มี ทุนการศึกษา แต่มีการคัดเลือกเพื่อบรรจุเข้ารับราชการโดยวิธีการจับฉลาก และ 10) โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น: คุรุทายาท 2 (พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน) เป็นการรื้อโครงการคุรุทายาทมาปรับปรุงใหม่ ประกันการมี งานทำบรรจุเข้ารับราชการครูในท้องถิ่นตัวเอง กล่าวโดยสรุปโครงการผลิตครูของประเทศไทยที่ผ่านมา ขึ้นอยู่ กับนโยบายและงบประมาณของรัฐบาลแต่ละยุคสมัย ทำให้การผลิตครูขาดความต่อเนื่องทั้งในเชิงปริมาณและ คุณภาพ ประกอบที่ผ่านมารัฐบาลไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในระยะยาว สาขาวิชาที่ผลิต รวมถึงการควบคุม จำนวนการผลิตครูด้วย

จะเห็นได้ว่าการผลิตครูในปัจจุบันยังมีได้ดำเนินการปฏิรูปอย่างจริงจังที่จะทำให้วิชาชีพครูมีคุณภาพและ มาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยเฉพาะการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตครู มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาการผลิตครูตามความ ต้องการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม การผลิตครูของ สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นไปตามความพร้อมของแต่ละสถาบันผลิตครูมากกว่าตอบสนองความต้องการครูของ ประเทศ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2555)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้เกิดประเด็นที่ต้องศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์เกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของการ ผลิตครูจากโครงการผลิตครูของประเทศไทยที่ดำเนินการมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งในแต่ละโครงการที่กล่าว มาข้างต้นมีส่วนที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตครูทั้งสิ้นดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้คาดหวังที่จะนำข้อมูลที่ได้ไป วางแผน การผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาไทยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของโครงการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา ศึกษาขั้นตอนการผลิตครูในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ ผลิตครูของประเทศไทย

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาข้อมูลจาก เอกสาร บทความ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง
โครงการผลิตครูของประเทศไทย ตั้งแต่โครงการฝึกหัดครูชนบท พ.ศ. 2498 ถึง โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนา
ท้องถิ่น พ.ศ. 2559

กรอบแนวคิด

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

แนวปฏิบัติที่ดีของโครงการผลิตครู หมายถึง ขั้นตอนการผลิตครูที่มีความเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ ตั้งแต่
ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ของโครงการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้แก่ โครงการฝึกหัดครู
ชนบท โครงการเพชรในตม โครงการครูทายาท โครงการส่งเสริมการผลิตครูผู้มีความสามารถพิเศษทาง
วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ (สควค.) โครงการเร่งรัดพัฒนาครุคณิตศาสตร์ (รพค.) โครงการผลิตครูขั้นพื้นฐาน
หลักสูตร 5 ปี (ครุพันธุ์ใหม่) โครงการครุมืออาชีพ และโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูทายาท 2)

คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หมายถึง หน่วยงานระดับคณะที่รับผิดชอบการผลิตครู ในสถาบันอุดมศึกษา
ของประเทศไทยทั้งภาครัฐและเอกชน

โรงเรียนร่วมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หมายถึง สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ได้ทำการบันทึก ตกลงความร่วมมือปฏิบัติการร่วมกันในการรับนักศึกษาครูจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทุกชั้นตอน

ผู้ใช้บัณฑิต หมายถึง สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทั้งของรัฐบาลและเอกชน ที่ควบคุมดูแลบัณฑิตสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จากสถาบันผลิตครูปฏิบัติงานอยู่และเป็นสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ของคุรุสภาในการเป็นโรงเรียนร่วมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับสถาบันผลิตครู โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ควบคุมดูแลการร่วมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาจากสถาบันผลิตครู

การทบทวนวรรณกรรม

มีการให้ความหมายเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีไว้ดังนี้ แนวปฏิบัติที่ดี หมายถึง วิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จหรือนำไปสู่ความเป็นเลิศตามเป้าหมาย เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการหรือวิชาชีพนั้น ๆ และมีหลักฐานของความสำเร็จปรากฏชัดเจน โดยมีการสรุปวิธีปฏิบัติ หรือขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้บันทึกเป็นเอกสาร และเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในหรือภายนอกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2555)

แนวปฏิบัติที่ดี Good Practice ใช้ในความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ แต่อาจจะยังไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัด หรือแสดงความถูกต้องอย่างชัดเจน อาจจะเป็นเพียงคำบอกเล่าปากต่อปาก เป็นคำแนะนำข้อเสนอแนะ แนวทาง เป็นความคาดหวังของการปฏิบัติงานโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการปฏิบัติงานที่อยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จของงานซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์มายืนยันผลงาน (ยีนยง ราชวงษ์, 2559: ออนไลน์)

ส่วนโครงการผลิตครูของประเทศไทยในอดีตที่สามารถจะค้นหาเอกสารของโครงการและนำมาศึกษาในครั้งนี้ มีดังนี้

1. โครงการฝึกหัดครูชนบท เป็นโครงการของรัฐบาลไทยซึ่งจัดขึ้นโดยความร่วมมือกับองค์การยูเนสโก เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2498-2505 จัดขึ้นเป็นแห่งแรกที่โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานี มีเป้าหมายเพื่อฝึกครูชนบทให้มีความรู้ความสามารถในการสอน มีทักษะในการวัดผล การสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และมีทัศนคติที่ดีต่อความเป็นครู สามารถเป็นผู้นำของชุมชนในการยกฐานะเศรษฐกิจสังคมของชุมชนนั้นให้ดีขึ้น มีขอบข่ายงาน 3 ส่วน คือ ก. งานด้านสถาบันฝึกหัดครู ข. งานด้านโรงเรียนปฏิบัติการ และ ค. งานด้านหมู่บ้านปฏิบัติการ ส่วนการดำเนินโครงการมีหลักการปฏิบัติดังนี้ คือ ยึดหลักการโรงเรียนแห่งชุมชน และหลักพัฒนาท้องถิ่น มีสถาบันฝึกหัดครูช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ทำงานร่วมกับจังหวัดละอำเภอ นำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ปรับปรุงโรงเรียนและชุมชน (สายหยุด จำปาทอง, 2529)

2. โครงการเพชรในตม เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ถึงปัจจุบัน เป็นโครงการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) และกระทรวงศึกษาธิการ จนถึงปัจจุบันนี้ เพื่อพัฒนาเยาวชนยากจนในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ให้ได้รับการศึกษา

ในระดับอุดมศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างผู้นำท้องถิ่นที่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามและเหมาะสมให้มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รักสถาบันรักหมู่บ้าน และประชาชนร่วมชาติเดียวกัน โดยพิจารณาคัดเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดี มีลักษณะผู้นำมีวินัย มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และมีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาท้องถิ่นชนบท แต่มีฐานะยากจน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545)

3. โครงการครูทายาทระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (พ.ศ. 2530-2538) เป็นโครงการหนึ่งซึ่งเป็นแนวทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกหัดครูซึ่งเน้นการคัดเลือกคนเก่ง-คนดีเข้ามาเรียนครู เน้นกระบวนการผลิตที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจังและใกล้ชิด โดยใช้การปฏิบัติจริงในโรงเรียนประถมศึกษามากกว่าการเรียนการสอนในห้องเรียนทั่วไปมุ่งเน้นสร้างคุณลักษณะและพัฒนาเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู พร้อมทั้งมุ่งเน้นแก้ปัญหาการคัดเลือกคนดีที่มีความรู้ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเข้ามาเป็นข้าราชการครู สร้างผู้นำทางการศึกษารุ่นใหม่ให้กับประเทศชาติ นับได้ว่าระบบการผลิตครูทายาท เป็นนวัตกรรมหนึ่งของการฝึกหัดครูไทย (ประไพศรี ตยานันท์, 2533)

4. โครงการครูทายาทระดับอุดมศึกษาสำหรับสอนในสถาบันราชภัฏ (พ.ศ. 2537-2546) แนวคิดที่สำคัญคือ จะคัดเลือกบุคคลที่มีสติปัญญา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ผลิตครู ในขณะที่ศึกษาอยู่นั้นนักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการฯ จะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากสถาบันการศึกษานั้น ๆ และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับการคัดเลือกบรรจุเป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ หลักสำคัญของการคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการครู คือ บุคคลที่จะได้รับการคัดเลือกจะต้องเป็นผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนความประพฤติสูง นักศึกษาของโครงการครูทายาทระดับอุดมศึกษาสำหรับสอนในสถาบันราชภัฏจะได้รับทุนการศึกษาจากสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และก่อนเข้าศึกษาทุกคนต้องทำสัญญาว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนด จะได้รับการคัดเลือกเพื่อบรรจุเข้าเป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏโดยไม่ต้องสอบแข่งขัน และสอนในสถาบันราชภัฏไม่น้อยกว่าสองเท่าของระยะเวลาที่เป็นนักศึกษาของโครงการฯ (นวรรตน์ สมนาม, 2542)

5. โครงการครูทายาทชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2537-2539) เป็นโครงการผลิตครูเร่งด่วนของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งแก้ปัญหาขาดแคลนครูและการโยกย้ายของครูในพื้นที่ชายแดนใต้ 5 จังหวัด โดยคัดเลือกนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในเขตจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูลและสงขลา เข้ามาเรียนในสถาบันราชภัฏให้ทุนการศึกษา ใช้เกณฑ์การประเมินเช่นเดียวกับนักศึกษาครูทายาทระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษากลับไปบรรจุเป็นข้าราชการครูตามภูมิลำเนาของตนเอง (วิชุดา กิจธรรมและคณะ, 2554)

6. โครงการเร่งรัดและพัฒนาบัณฑิตระดับปริญญาตรีสาขาวิชาคณิตศาสตร์ของประเทศ (รพค.) เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2537-2539 เนื่องจากความต้องการของบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นมากทำให้เกิดภาวะขาดแคลนบุคลากรด้านนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยในฐานะเป็นหน่วยงานกลาง จึงได้กำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เร่งผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ขาดแคลน เพื่อสนองความต้องการตลาดแรงงานตามนโยบายของรัฐบาล โดยได้จัดโครงการเร่งรัดการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์สุขภาพเพิ่มขึ้น

ซึ่งมีผลกระทบต่อปริมาณการผลิตอาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายให้นักเรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนวิชาคณิตศาสตร์ได้มากขึ้น จึงทำให้เกิดความต้องการอาจารย์ผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้จัดโครงการเร่งรัดการผลิตและพัฒนาบัณฑิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ของประเทศ (รพค.) เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้มีความรู้ความสามารถในการเรียนด้านคณิตศาสตร์ได้เลือกเรียนด้านคณิตศาสตร์ในระดับปริญญาตรีเพิ่มมากขึ้น และจะสนับสนุนให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท/เอกด้วย และเพื่อเร่งรัดผลิตและพัฒนานักวิจัยและนักวิชาการทางด้านคณิตศาสตร์สำหรับการสอนทุกระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาให้มีปริมาณและคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด (ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์และคณะ, 2544)

7. โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2539-2553 ประเทศไทยมีความต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมที่กำลังขยายตัวอย่างกว้างขวาง และจากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้มีการเร่งรัดการผลิตกำลังคนในสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องดำเนินการโดยด่วน เพื่อผลิตครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษและมีความศรัทธาในอาชีพครู เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า และเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของประเทศให้สูงขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2547)

8. โครงการครูพันธุ์ใหม่ เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการจัดการศึกษาที่จะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งต้องมีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ สังคมจึงคาดหวังว่าครูจะเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินพันธกิจเหล่านี้ให้ลุล่วงได้และการที่ครูจะพัฒนาศักยภาพให้มีความรับผิดชอบภารกิจอันใหญ่หลวงนี้ได้จำเป็นต้องมีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดระบบการผลิตครู ผลิตครูบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมีปริมาณที่เพียงพอและได้มาตรฐาน โดยการคัดเลือกคนดี คนเก่ง และมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครูเข้ามาเรียนครู เพื่อให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยแท้จริง กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดให้มีโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ขึ้น ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยนำร่องในปีพ.ศ. 2547 เพียงปีเดียว เพื่อผลิตครูมืออาชีพที่มีความรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญทางวิชาชีพและมีอุดมการณ์ในวิชาชีพครูด้วยหลักสูตรและการสร้างกระบวนการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติที่เข้มข้น เพื่อผลิตครู

ในสาขาที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (เทียน ทองแก้วและคณะ, 2551)

9. โครงการครูมืออาชีพ เริ่มในปี พ.ศ. 2554-2556 เป็นโครงการต่อเนื่องจากโครงการครูพันธุ์ใหม่ คัดเลือกผู้รับทุนการศึกษาโดยกำหนด คุณสมบัติของผู้ขอรับทุน และเกณฑ์คัดเลือกเป็นครูมืออาชีพดังนี้

ก. ต้องเป็นนิสิตนักศึกษาครู หลักสูตรระดับปริญญาตรี 5 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2554 และต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมทุกวิชา (GPAX) ผลการเรียนในวิชาเอกสะสม และผลการเรียนในวิชาชีพรูสะสมตลอด 3 ปีการศึกษา (ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-3) ไม่ต่ำกว่า 3.00 ในสาขาวิชาที่โครงการกำหนดจากความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ครูในแต่ละปี

ข. ต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 และ พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

ค. ตั้งเป้ารับ 30% ของอัตราบรรจุ โดยปี 2556 มีอัตรารองรับ 1,566 อัตรา พิจารณาผู้ร่วมโครงการเดิมก่อน

ง. ต้องพร้อมทันทีที่จะรับการบรรจุเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) หรือสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ที่โครงการกำหนด แต่หากได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์จะถูกตัดสิทธิการได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ หรือหากนักศึกษาต้องการยกเลิกไม่เข้าร่วมโครงการต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 15 วัน ทั้งนี้ในกรณีมีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการเกินจำนวนที่โครงการประกาศรับสมัคร ทางคณะกรรมการจะดำเนินการคัดเลือกโดยการจับสลาก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555)

10. โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น : ครูทายาท 2 เริ่มในปีพ.ศ. 2559ถึงปัจจุบัน เป็นการรื้อโครงการครูทายาทมาปรับปรุงใหม่ ประกันการมีงานทำในท้องถิ่นตัวเอง โดยคัดเลือกจากนักศึกษาปีที่ 1-5 ที่มีเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00 ซึ่งจะจบการศึกษาในปีพ.ศ. 2559-2563 บรรจุเข้ารับราชการครู และคัดเลือกจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ให้ทุนการศึกษาเด็กชายขอบตลอดหลักสูตร 5% ส่วนอีก 95% ให้กู้เงินของรัฐบาลในโครงการกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) เมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วจะบรรจุเข้ารับราชการครูตามภูมิลำเนาของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. รวบรวม ศึกษาเอกสาร บทความ วารสาร งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับโครงการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาไทย ตั้งแต่โครงการฝึกหัดครูชนบท จนถึงโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

2. ตรวจสอบความถูกต้อง แหล่งที่มา ความน่าเชื่อถือของเอกสารที่จะนำมาสังเคราะห์กับฐานข้อมูล

3. สร้างแบบบันทึกเอกสาร เพื่อทำการสังเคราะห์โครงการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาไทย
4. สังเคราะห์ วิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีของโครงการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาไทยในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตในประเด็นวัตถุประสงค์ หลักการ รูปแบบ ทุน สิ่งสนับสนุน อุปสรรค
5. นำเสนอผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของโครงการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษาไทย

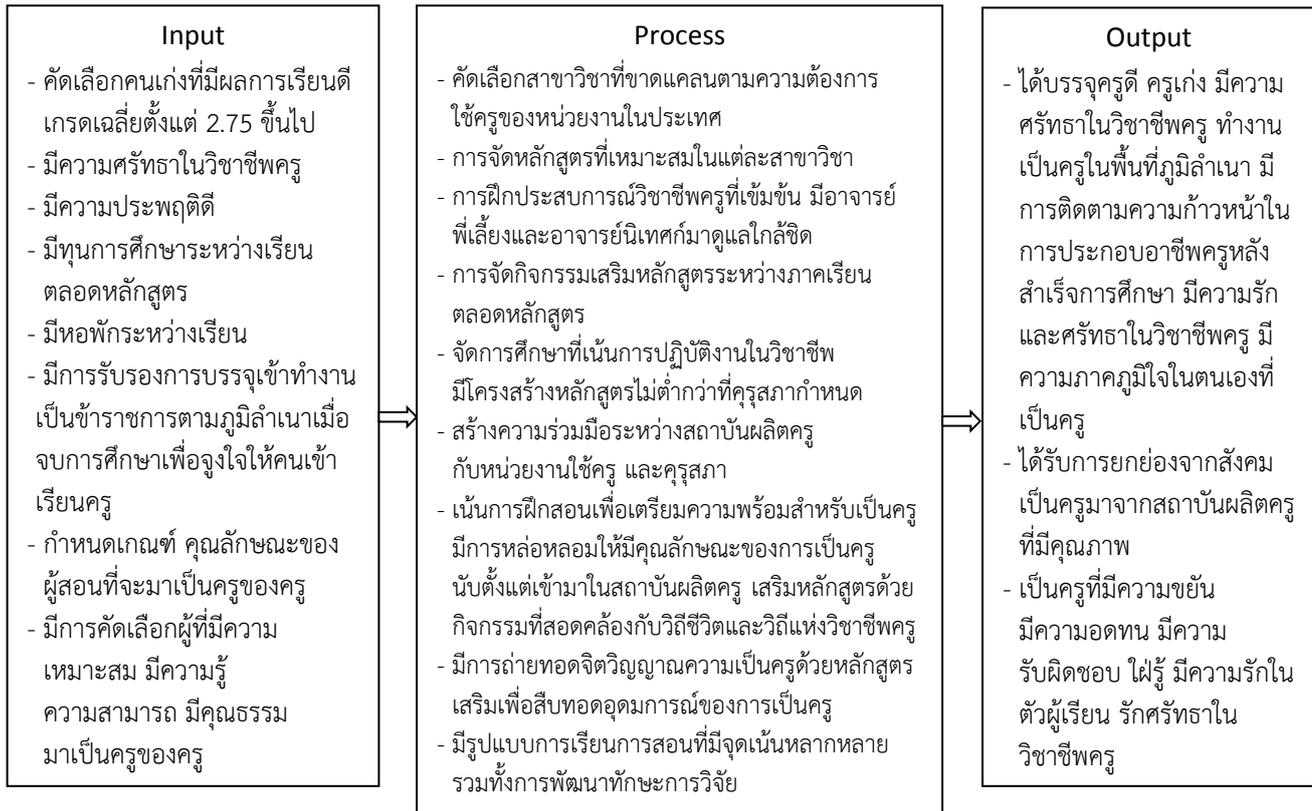
สรุปผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตครูจากโครงการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 10 โครงการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 ถึงปีปัจจุบัน ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ หลักการ/เป้าหมาย คุณสมบัติของผู้สมัครก่อนเข้าโครงการ สาขาวิชาที่ผลิต ระยะเวลา ดำเนินการ ความร่วมมือ เกณฑ์การบรรจุเข้าทำงาน/เงินเดือน รูปแบบการฝึกประสบการณ์เสริม ทุนการศึกษา สิ่งสนับสนุน/สวัสดิการ จำนวนที่ผลิต จุดเด่น/ข้อดีของโครงการ ปัญหาและอุปสรรคของโครงการ แล้วทำการสังเคราะห์เชิงระบบคือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต พบว่า

ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ การคัดเลือกคนเก่งที่มีผลการเรียนดี คือเกรดเฉลี่ยตั้งแต่ 2.75 เป็นต้นไป มีความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความประพฤติดี มีทุนการศึกษาระหว่างเรียนตลอดหลักสูตร มีหอพักระหว่างเรียน มีการรับรองการบรรจุเข้าทำงานเป็นข้าราชการตามภูมิลำเนาเมื่อจบการศึกษาเพื่อจูงใจให้คนเข้าเรียนครู กำหนดเกณฑ์ คุณสมบัติของผู้สอนที่จะมาเป็นครูของครู มีการคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสม มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมมาเป็นครูของครู

ด้านกระบวนการ ได้แก่ การคัดเลือกสาขาวิชาที่ขาดแคลนตามความต้องการใช้ครูของสถานศึกษาในประเทศไทย การจัดหลักสูตรที่เหมาะสมในแต่ละสาขาวิชา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เข้มข้น มีอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์มาดูแลใกล้ชิด การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรระหว่างเรียนภาคฤดูร้อนตลอดหลักสูตร สร้างความร่วมมือในด้านทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน มุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานในวิชาชีพ เพื่อผลิตครูคุณภาพไปทำงานในท้องถิ่นชนบท มีโครงสร้างหลักสูตรไม่ต่ำกว่าที่คุรุสภากำหนด สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครูกับหน่วยงานใช้ครู และคุรุสภา เน้นการฝึกสอนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับเป็นครู มีการหล่อหลอมให้มีคุณลักษณะของการเป็นครูนับตั้งแต่เข้ามาในสถาบันผลิตครู เสริมหลักสูตรด้วยกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวิถีแห่งวิชาชีพครู มีการถ่ายทอดจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยหลักสูตรเสริมเพื่อสืบทอดอุดมการณ์ของการเป็นครู มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองที่ดีโดยจัดหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความชำนาญในหมวดวิชาเอก มีรูปแบบการเรียนการสอนที่มีจุดเน้นหลากหลายรวมทั้งการพัฒนาทักษะการวิจัย

ด้านผลผลิต ได้แก่ บรรลุครูดี ครูเก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพครู ทำงานเป็นครูในพื้นที่ภูมิลำเนา มีการติดตามความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพครูหลังสำเร็จการศึกษา มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความภาคภูมิใจในตนเองที่เป็นครู ได้รับการยกย่องจากสังคม เป็นครูมาจากสถาบันผลิตครูที่มีคุณภาพ มีความขยัน มีความอดทน มีความรับผิดชอบ ใฝ่รู้ มีความรักในตัวผู้เรียน รักศรัทธาในวิชาชีพ

แผนภาพที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีของโครงการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาไทยเชิงระบบ

อภิปรายผล

การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของโครงการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษาไทยมีสาระสำคัญอยู่ 3 ประเด็น คือ

1. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีของโครงการผลิตครูในสถาบันอุดมศึกษาไทยในด้านนี้ทุกโครงการคือ การกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนที่จะเป็นครู มีการคัดสรรผู้ที่มีผลการเรียนดี มีความศรัทธาในวิชาชีพครู มีความประพฤติดีเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ และยังมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ที่มาเรียนสายวิชาชีพครู เช่น มีทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร มีหอพัก มีการรับรองการบรรจุเข้าทำงานเป็นข้าราชการตามภูมิลำเนาเมื่อจบการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชชุดา กิจจรธรรมและคณะ (2554) ที่ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตครูไทยในอดีต และผลการวิจัยของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และเพชรรา พิพัฒน์สันติกุล (2554) ได้วิเคราะห์โครงการผลิตครูพันธุ์ใหม่ และผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ที่ศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย พบว่า ในด้านปัจจัยนั้น คนที่จะมาเป็นครูต้องเป็นคนเรียนหนังสือเก่งอยู่ในระดับต้น ๆ ของโรงเรียน เน้นคุณลักษณะมีใจรักในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู และสิ่งที่จูงใจคนเก่งมาเป็นครูนั้น คือ การให้ทุนการศึกษาและรับประกันการมีงานทำ บรรจุเป็นข้าราชการครู
2. ด้านกระบวนการ พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีด้านนี้ ได้แก่ การคัดเลือกสาขาวิชาที่ขาดแคลนตามความต้องการใช้ครูของสถานศึกษา การจัดหลักสูตรที่เหมาะสมในแต่ละสาขาวิชา มีรูปแบบการเรียนการสอนที่มีจุดเน้นหลากหลาย การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เข้มข้น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรระหว่างภาคเรียน

ตลอดหลักสูตรด้วยกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวิถีแห่งวิชาชีพครู และยังสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครูกับหน่วยงานใช้ครู และครูสภาด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ที่ศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย และผลการวิจัยของวิชุดา กิจธรรรม และคณะ (2554) ที่ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการผลิตครูไทยในอดีต พบว่า การผลิตต้องผลิตตามความต้องการของประเทศที่เหมาะสมทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ใช้กระบวนการกลุ่ม สอนเน้นการปฏิบัติ ถ่ายทอดจิตวิญญาณความเป็นครูด้วยหลักสูตรเสริม เพิ่มแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่หลากหลาย

3. ด้านผลผลิต พบว่า แนวปฏิบัติที่ดีด้านนี้ ได้แก่ บรรจุครูดี ครูเก่ง มีความศรัทธาในวิชาชีพครู ทำงานเป็นครูในพื้นที่ภูมิลาเนา มีการติดตามความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพครูหลังสำเร็จการศึกษา มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความภาคภูมิใจในตนเองที่เป็นครู ได้รับการยกย่องจากสังคม เป็นครูมาจากสถาบันผลิตครูที่มีคุณภาพ ชยัน ใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบ มีความรักในตัวผู้เรียน มีความอดทน รักศรัทธาในวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นวรัตน์ สมนาม (2542) ที่ศึกษาโครงการครูทายาทระดับอุดมศึกษา และเทื่อน ทองแก้วและคณะ (2551) ที่ประเมินโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี 5 ปี พบว่าโครงการดังกล่าวได้สร้างคนที่มีความรู้ ความสามารถสูง สร้างคนที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูมาเป็นครู ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ที่ศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย พบว่า ครูที่เป็นผลผลิตนั้นต้องมีสุขภาพดีทั้งทางกายและจิตใจ ต้องเป็นครูเพื่อศิษย์ เป็นครูยุคใหม่ มีความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้

นอกจากนี้อีกประเด็นหนึ่งที่จะทำให้แนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตครูเกิดขึ้นได้คือ การกำหนดนโยบายตั้งเป้าหมายการผลิตครูของรัฐบาล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการใช้ครูของสังคมตามสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของโครงการผลิตครูทุกโครงการ พบว่า โครงการครูทายาททุกโครงการ โครงการครูพันธุ์ใหม่ (หลักสูตร 5 ปี) โครงการผลิตครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) และโครงการครูมืออาชีพ ซึ่งมุ่งเน้นผลิตครูในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ ส่วนโครงการฝึกหัดครูชนบทและโครงการเพชรในตมจะมุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ให้เป็นครูมีความรู้สูงขึ้นไปเพื่อสร้างความมั่นคงในท้องถิ่นของตน กล่าวโดยสรุป การผลิตครูของประเทศไทยที่ผ่านมาขึ้นอยู่กับข้อกำหนดนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ที่ศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย พบว่า การผลิตครูมีอุปสรรคในด้านนโยบายการผลิตที่ขาดความต่อเนื่องเพราะนโยบายเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของนักการเมือง ถึงกระนั้นก็ตามพบว่าโครงการผลิตครูที่ผ่านมาได้สร้างแนวปฏิบัติที่ดีเป็นบรรทัดฐานของการสร้างครูที่ดีให้กับประเทศชาติมาโดยตลอด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ในสถาบันผลิตครูของประเทศไทย สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาการผลิตครูตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการสร้างตัวชี้วัดใหม่เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของการผลิตครูในสาขาที่แต่ละสถาบันมีความเชี่ยวชาญ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษารูปแบบการผลิตครูที่เป็นแบบมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม ในลักษณะเดียวกับโรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนเตรียมแพทย์ เป็นต้น
2. ควรศึกษาระบบการผลิตครู การใช้ครู การพัฒนาครูและการติดตามครูในระยะยาว จัดทำแผนระดับชาติที่มั่นคงโดยมีความต่อเนื่องตั้งแต่การผลิต การใช้ การพัฒนาและการติดตาม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก “ทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”

รายการอ้างอิง

- เทียน ทองแก้วและคณะ. (2551). *การประเมินโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี)*. กรุงเทพมหานคร.
- นวรรตน์ สมนาม. (2542). *การศึกษาโครงการคุรุทายาทระดับอุดมศึกษาสำหรับสอนในสถาบันราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประไพศรี ตยานันท์. (2533). *การประเมินโครงการคุรุทายาทของวิทยาลัยครู*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์และคณะ. (2544). *รายงานการประเมินโครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) ระยะ 4 ปีแรก (พ.ศ. 2539 – 2542)*. กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2555). *คู่มือแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practices) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2555*. กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2545). *สามยุคของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- ยีนยง ราชวงษ์. (2559). “วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.srb1.go.th/km2/?name=research&file=readresearch&id=27>
วันที่เข้าถึง : 10 เมษายน 2559

- วิชุดา กิจธรรมและคณะ. (2554). รายงานการวิจัย โครงการการศึกษาวิเคราะห์อดีต ปัจจุบัน และโอกาส/ความหวังในอนาคตของการผลิตครูในประเทศไทย. คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ.
- สายหยุด จำปาทอง. (2529). การพัฒนาคุณภาพของครูด้วยกระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2547). รายงานการประเมินผลโครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) ระยะ 4 ปีหลัง (พ.ศ. 2543-2546). กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2555). “โครงการครูมืออาชีพ” ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก : <http://www.moe.go.th/websm/2012/may/124.html> วันที่เข้าถึง 7 กันยายน 2555.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). “โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น(พ.ศ. 2559-2572)” ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก : www.kruwandee.com/news-id31196.html วันที่เข้าถึง 1 พฤษภาคม 2559.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). ยุทธศาสตร์และมาตรการการปฏิรูประบบครูศึกษาของประเทศไทย. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). รายงานผลการศึกษาสถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย. กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และเพชรรา พิพัฒน์สันติกุล. (2554). “การวิเคราะห์โครงการผลิตครูพันธุ์ใหม่: หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสถาบันผลิตครูและนิสิต นักศึกษาครู โครงการนำร่อง พ.ศ. 2552 และ 2553” วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 24(2) (พฤษภาคม – สิงหาคม 2554) : 158-159.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์และคณะ. (2555). การวิจัยพัฒนาเพื่อส่งเสริมสถาบันผลิตครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ:กรอบการจัดกลุ่มคุณภาพสถาบันผลิตครูสำหรับประเทศไทย. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ.

Sakchai Phethchuai, Ph.D. Program in Higher Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Assistant Professor Pansak Polsaram, Ph.D., Division of Higher Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Professor Emeritus Somwung Pitiyanuwat, Ph.D., Ph.D. Educational Psychology from University of Minnesota The Royal Institute.